

དུས་རབས་གི་དེ་མའི་རང་ལུགས་སྐྱོན་བཅས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས།
(ནུང་འཛིན་པ་ལོ་དེ་ཉམས་ཏེ་བསྟར་བྱས།) ལགས་སྤྱད་པ། ཉན་པའི་གསལ་འགྲེལ་ལང་།

དཔྱད།

སྐྱོན་ལྡངས་རྒྱལ་ཁབ་ཟེར་ མིང་དང་དོན་མཐུན་པའི་འབྲུག་ཡུལ་འདི་ནང་ དང་ཕུག་ལས་ང་བཅས་རའི་ཡམ་ཚུ་གིས་ལག་ལེན་ འཐབ་ཏེ་ཡོད་པའི་མཐུན་མིན་གི་རང་ལུགས་སྐྱོན་བཅས་འདི་སྤར་བསྐོས་དང་རང་ལུགས་གི་ཆ་ཤས་གཙོ་བོ་ཅིག་ཡིན་པའི་ཁར་ ཉམ་ཐག་པའི་ནད་པ་ཚུ་ལུ་རང་མོས་གི་སྐྱོན་བཅས་གདམས་ཁ་སྤོད་དེ་ རྒྱལ་ཡོངས་གསོ་བའི་ཞབས་ཏོག་ལུ་ཆུབས་ཆེན་གི་ཁས་ ཡན་བྱུང་ཏེ་ཡོད་རུང་ འབྱུང་འཕེལ་གི་ལོ་རྒྱུས་ཚུ་ཁ་གསལ་སྤེལ་གསལ་ལུ་མཇལ་ནིའི་བསྐྱེད་པ་མ་འབྱུང་། ཡིན་རུང་དུས་ າབས་གི་དེ་མའི་རང་ལུགས་སྐྱོན་བཅས་གི་ལོ་རྒྱུས་ཙམ་ཅིག་ཞུ་ནི་ཡིན།

དངོས་གཞི།

སྤྱིར་ཕྱི་སྤྱོད་གི་འཛིག་རྟེན་འདི་ནང་ ནང་བཅུད་གི་སེམས་ཅན་ཆགས་ཏེ་ལོ་ངོ་ས་ཡ་₂₄དང་སྒོས་སུ་སྐྱོན་ལྡངས་འབྲུག་ཡུལ་ལ་ སོགས་པ་ གངས་རི་དེ་མ་ལ་ཡའི་ས་ཁོང་ནང་སྤོང་ཆགས་གི་རིགས་གནས་ཏེ་ལོ་ངོ་ས་ཡ་₇₀དེ་ཅིག་སོང་ཡོད་པ་སྤེལ་མཆོད་རིག་པ་ ཚུ་གིས་འཇམ་གླིང་རྒྱས་བཤད་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད་མི་གེར་གིས་མཁྱེན་ས་ཅིག་ཡིན། དེའི་དུས་ལུ་མིའི་གནས་ཚུལ་དང་བསམ་ སྤྱོད་ཚུ་སྤྱད་ཅིག་ཁར་ཉ་ལམ་འབྲུ་བའི་ཁར་ རྩོམ་དང་མེ་ལ་སོགས་པ་བཀོད་སྤྱོད་འབད་མ་ཤེས་པར་ འཛོ་སྤྱོད་གཙོ་བོ་ າང་བཞིན་གི་མཐུན་ཆུན་སྤོང་ཆགས་དང་ཤིང་ཏོག་ཚུ་ལུ་བསྟེན་ཏེ་ ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དག་འཕྲོན་ལས། ཁོ་ཏོག་ཐོས་པས་ དེ་ཀྱན་མི་ཉིད་རྒྱུར། ཁ་ཆོས་འབྱུ་ཟེ་གོས་སུ་ཤིང་ལོ་བྱོན། ཞགས་ན་རི་དྲགས་ལྟ་བུར་གནས་པ་ཡིན། ཁྲོ་དང་མོན་ལྟར་སྤྱད་ པས་བོད་ཡུལ་གང་། ། ཟེར་གསུང་དོ་བཟུམ་སྤེལ་ཏུ་གྱུ། དེ་ལས་རིམ་པ་བཞིན་ཏུ་ རྩོམ་དོ་ལུ་བརྟེན་པའི་ལག་ཆ་ཚུ་ལག་ ལེན་འཐབ་སྟེ་ རྩོམ་གི་དུས་གསར་པ་དང་རྩིང་པ་གཉིས་བྱུང་ཡོད་པ་དང་ རྩོམ་གསར་རྩིང་གི་དུས་ཆོད་དེ་ དུས་རབས་གི་ ཏེ་མ་ལོ་ངོ་_{4,000}དང་_{3,000}གི་བར་ན་ཡིན་མ་ལས་དུས་ཆོད་དེ་ཁར་ང་བཅས་རའི་སྐྱོན་ལྡངས་འདི་ནང་ཡང་འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་ ཆགས་སྤེལ་ཏེ་ཡོད་པ་རྒྱལ་རབས་གི་མཁས་པ་མང་ཤོས་ཅིག་གི་དགོངས་པ་མཐུན་ཏེ་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་འབད་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ དེ་ཡང་རྩོམ་གི་དུས་ལུ་ལག་ལེན་ཐབས་ཏེ་ཡོད་མི་དོའི་ཙམས་ རྩོམ་དང་གནམ་ལྷགས་གི་རྩོམ་མི་འདི་ཚུ་ ད་རེས་བར་ན་ ཡང་ང་བཅས་ར་ག་ར་གིས་གཟིགས་ས་དང་མཁྱེན་ས་ཡོད་མི་འདི་གིས་ཉ་གོ་ཚུ་གསལ་ཡིན།

རྩོམ་རྩིང་མ་གི་དུས་ཆོད་ཉ་ལམ་རྩོགས་ཁམས་ཅིག་ཁར་ མི་ཚུ་གིས་སོན་མ་གི་ཞིང་ལུ་དང་ མེ་བཀོད་སྤྱོད་འབད་ཐངས་ཚུ་ཉ་

གོ་ཞིམ་ལས་ འཛོ་སྐྱོད་ཀྱི་གནས་སྤངས་ཡར་རྒྱས་སོང་ཡོད་པ་དང་ འདི་ལུ་དེ་སྤྱི་དུས་རྒྱུ་མཚོ་གྱིས། (རན་པ་ལ་སྤྱ་བ་མ་
 ལུ་བ་དང་། རན་པ་ལ་སྤྱ་བ་ཤེད་བུ། སྤྱན་པ་ལ་སྤྱ་བ་ལྟ་ཆོངས་པ།) ཟེར་གསུང་མི་དེ་དང་ ཉ་
 རུང་དེ་ཉིད་གྱིས། (རྟོན་དུ་འཇིག་རྟེན་འདིར་མི་ཆགས་པ་ནས་བཟུང་བཏུང་ལོངས་སུ་སྐྱོད་རྒྱུ་ནི་ རགས་པ་འི་ཁ་ཟས་ཁོན་ཡིན་
 པས། དེའི་དབང་གིས་མི་ལ་མ་ལུ་བའི་ནད་ཤོག་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་མང་བ་དང་། རྗེས་སུ་མི་རྣམས་ཀྱིས་མེ་བོལ་སྐྱོད་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་
 རྟེན་རྗེས་བཟུང་གཏུང་རྗེས་པ་དང་། གང་མོ་འཇུ་དཀའ་བའི་རིགས་རྣམས་མེ་ལ་བསྟེགས་པ་དང་། ཡང་ན་བཙོས་པ་དང་།
 རྩོད་བཏགས་པ་སོགས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་རྒྱུ་མ་ལུ་བའི་ནད་རིགས་འགོགས་ཐུབ་པ་མ་ཟད། རྒྱ་སྐོལ་བསྐོལ་བའི་ལག་ལེན་ཤེས་
 རྗེས་ལུས་རྩོད་སྦྱིད་པ་དང་། ཁ་ཟས་འཇུ་བ་དང་ནད་རིགས་གཞན་དག་ལ་འང་ཕན་པ་ཡོད་པ་ར་འཕྲོད་བྱུང་བ་ཡིན་འདུག།) ཟེར་
 གསུངས་མི་དང་ཅིག་ཁར་ཡང་རྟགས་མ་བྱུ་ནམ་ཡིན།

དེ་ལས་དུས་རབས་ཀྱི་རྟེ་མ་ལོ་ངོ་ 3000 དེ་ཅིག་ཁར་འཛོ་མ་གླིང་ནང་ལུ་ཡོངས་གྲགས་ཅན་གྱི་གཞི་ཆགས་ (civilization)
 རྒྱ་གར་དང་རྒྱ་ནག་ ཡི་ཟེལ་ དེ་ལས་སུ་མྱར་གྱིས་གནས་ཚུ་ནང་ མིའི་གཞི་ཆགས་འགོ་ཐོག་བྱུང་ཡོད་པ་དང་ རྒྱ་གར་གྱི་མིའི་
 གཞི་ཆགས་ ཡིན་དུས་བོ་ལི་སི་བོ་ལཡེ་ཟེ་ཤན་ (Indus valley civilization) ཟེར་མི་འདི་བྱབ་སྟེལ་འཕྱོ་བའི་བསྐྱར་
 ང་བཅས་རའི་ལུང་པ་འདི་ནང་ཡང་ འཛོ་སྐྱོད་གི་གནས་སྤངས་དང་ལྡན་པའི་ས་གནས་ཁག་ཚུ་ནང་མི་གཡུས་ཆགས་ཏེ་སྤྱོད་
 ཡོད་པ་ཡིན་མ་པས། དེ་ཡང་རྒྱ་གར་རྒྱལ་རབ་ཀྱི་དུས་ཚོད་ (Rigvedic era) ཟེར་དུས་རབས་ཀྱི་རྟེ་མ་ལོ་ངོ་ 1,200
 དང་600 འེ་བར་ན་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་སྐས་གྲིབ་མེད་ཀྱུན་ལྡན་ (Vasantara) ཟེར་ཁྱུ་མི་འདི་མཐའ་བཤུས་ཏེ་བཏང་བཏང་མ་
 གྱིའོ་རྒྱུ་ཚུ་ དུས་ཚོད་དེ་དང་མཉམ་པའི་ཡིག་ཆ་ (Vedic literature) རྩོད་ཁ་ལགས་ལ་སྟེ་བོལ་དེ་ཡོད་ཟེར་རྒྱལ་
 རབས་ཀྱི་མཁས་པ་མང་ཤོས་ཅིག་གིས་བཤད་མི་དེ་དང་ སྤྱན་སྦྱོངས་ཆོས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་དམ་པ་ རྗེ་མཁན་ཁྲི་རབས་ 6 པ་
 1 སྐབས་རྗེ་དགོ་འདུན་རིན་ཆེན་མཆོག་གིས་ རྒྱལ་སྐས་དེ་མཐའ་བཤུད་ཀྱི་ས་སྟོ 5 རེས་ནངས་པ་འབྲུག་དང་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་
 ས་གནས་ཚུ་ནང་ཡིན་ཟེར་གསུངས་མི་གཉིས་ཆ་མ་བྱུ་ནམ་ལས་བརྟེན། རྒྱལ་སྐས་དེའི་རྣམ་མཐར་ནང་བོལ་དེ་ཡོད་དོ་བཟུམ་སྟེ་
 བ་ཅིན་ དུས་ཚོད་འདི་སྐབས་ལས་རང་ང་བཅས་རའི་འབྲུག་ཡུལ་འདི་ནང་ གསོ་དཔྱད་ཀྱི་གནས་ཚད་ཚུ་ཡར་རྒྱས་སོང་སྟེ་
 ཡོད་པ་ཡིན་མ་པས། གཞུབ་ཟེར་བ་ཅིན་ད་རེས་ནངས་པ་བཤག་དཔྱད་ཀྱི་ཐོག་ལས་མིག་འབྲས་སྟོ་བཙུགས་འབད་དེ་(Cornea
 transplantation) ལོ་ངོ་བཙུ་ཤྲག་གཅིག་ལྷག་ཙམ་ལས་མ་སོང་། ཡིན་རུང་རྒྱལ་སྐས་དེ་གིས་མིག་འབྲས་སྦྱིན་པ་གནང་མ་
 ཡིན་ཟེར་ བཤག་དཔྱད་ཀྱི་རྒྱལ་ ལོ་ངོ་ 2,000 དེ་ཅིག་གི་རྟེ་མ་ལས་སྟོན་གནང་ཅུག། འདི་བཟུམ་སྟེ་(RevFranckc)

གིས་འབད་བ་ཅིན་མོན་གྱི་བཅའ་ཟེ་ལྟོ་དང་བཅའ་ཟེ་མཛེས་མ་གཉིས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་གཡུས་འདི་ཚུ་ཤར་ཚུགས་
རྫོང་ཁག་བགྱིས་སྒྲིབ་དང་རྒྱ་གར་གྱི་མངའ་འོག་ལུ་ཡོད་པའི་མོན་ཏྲ་མང་ཚུ་ནང་ཨིན་ཟེར་སྤྲོལ་ཨིན་པས། དེའི་རྒྱབ་གཏན་ལུ་
བདུད་མོ་དེ་གསོད་བཞིན་མ་ལས་བདུད་མོ་དེའི་རོ་འགར་མཆོད་རྟེན་གནགས་ཅིག་བཞེངས་མི་དེ་ཨིན་ཟེར་མེ་ར་ཀ་གི་མི་སེར་ཚུ་
གིས་ ད་རེས་བར་ན་ཡང་བརྟེ་བཀྱར་དང་ཡིད་ཆེ་ཡོད་པ་ཨིན། ལོ་རྒྱུས་འདི་ནང་བདུད་མོ་འདི་གིས་ མོ་ནད་ལས་གྲོལ་ཐབས་ལུ་
རྒྱལ་པོའི་སྤྲུལ་དང་སྤྲུལ་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱིང་བཏོན་སྟེ་འབག་ཤོག་ཟེར་སྤྲོལ་ས་བལྟམ་ད་ འདི་བབྱམ་མའི་སྤྲན་བཅོས་ཀྱི་ལུགས་སྟེལ་
ཅིག་ཡང་དར་བྱབ་སོང་སྟེ་སྟོན་རུག་ཟེར་མཛོལ་མས།

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཟེར་བའི་མིང་གི་ཐ་སྙད་མ་དར་བའི་རྟེ་མ་ ང་བཅས་རའི་གཡུས་འདི་ལུ་རི་བླ་དང་རྟོ་མོན་ལ་སོགས་པ་མིང་
མང་རབ་ཅིག་སྤྲོལ་སྟེ་ཡོད་པའི་ནང་ལས་རྟིང་ཤོས་ཅིག་སྤྲན་སྟོངས་ཟེར་མི་འདི་ཨིན། རྒྱ་གར་གི་ཡིག་ཆ་སྤྱིང་ཤོས་

(Vedas & puranas) ནང་ཁག་སལ་སྟེ་བཤད་པ་རྒྱབ་སྟེ་ཡོད་མི་སྤྲན་གྱི་རི་ **(Munjavan)** དང་ཡང་ན་ **(Mujval)**
འདི་ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཨིན་པའི་རེས་པ་འདུག་ཟེར་རྒྱལ་རབ་ཀྱི་མཁས་མཆོག་གི་ཅག་ར་མར་ཏི་ **(B.Chakrawarti)**

གིས་འབྲུག་གི་རྒྱལ་རབ་ཅིག་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་དང་ ད་རུང་ཁོ་གིས་འབད་བ་ཅིན་ སྤྱིང་གོ་སར་གྱི་རྣམ་མཐར་ནང་གི་སྤྲན་
སྟོངས་ཟེར་མི་འདི་ཡང་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནང་ལུ་ཨིན་མ་སྟེ་ཆ་བཞག་རྒྱལ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྲོལ་ཡོད་པ་ལས་ས་དུས་ཆོད་དེ་ཁ་
ལས་རང་ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནང་ ས་དང་རྩོད་དང་ཤིང་དང་སྟོག་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་སྤྲན་ཚུ་རང་བཞིན་གྱིས་གནས་
ཡོད་པ་མ་ཆོད་མི་ཚུ་གིས་སྤྲན་རྩམ་འདི་ཚུ་ལག་ལེན་རྒྱལ་བཞིན་དུ་འཐབ་ཡོད་པའི་སྤྲན་གྲགས་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ལུ་བྱབ་ཡོད་
པའི་རྟགས་མཆོན་ཅིག་ཨིན་པས།

དེ་སྟེ་སྤྲན་བཅོས་ཀྱི་མང་གཞི་མ་རྒྱལ་པོའི་རྟེ་མ་ལས་ གདོན་བཅོས་རིམ་འགོ་གི་བསྟན་པ་དར་སྟེ་སྟོན་རུག་ དེ་བསྐྱང་གི་མི་ཚུ་
ས་དང་རྒྱལ་སོགས་པ་འབྱུང་བའི་རྟོ་ཚུ་རྒྱུང་མ་ཅིག་མེན་པ་ རྟེ་མ་དང་ ལྷ་བ་ སྐར་མ་ཚུ་ལུ་ཡང་སྤྲོལ་སྟེ་ཡོད་པ་འཛོལ་རྟེ་སྟོན་རུག་ དེ་
སྟེ་ལཱ་དང་བྱ་བ་ག་ཅི་རང་འབད་རུང་སྤྲོལ་སྟེ་ཡོད་པ་སྟེ་འདི་ཚུ་ལས་གནན་མེད་པ་འདྲམ་ཅིག་འབད་བ་ཅིན་ གཟུགས་ལུ་ན་ཆ་
འཁོར་བའི་སྤྲོལ་སྟེ་ཡོད་པ་ རྟོ་འདི་ཚུ་ཐུགས་མཉེས་པའི་མཆོད་པ་རེ་ཕུལ་རྟེ་ ནད་ལས་དྲག་རྒྱལ་པོའི་ཐབས་ཤེས་སྟོན་སྟོན་མ་
འོང་ནི་མས་ཟེར་ཨིས་ཏེ་ཡོན་ **(Stein)** གྱིས་བཤད་པ་ཨིན་པས། ད་རུང་ཁོ་གིས་འབད་བ་ཅིན་ ནད་ལས་གྲོལ་ཐབས་ལུ་
སྤྲན་བཅོས་མེན་པར་ རིམ་གྲོ་ལུ་ཤུགས་སྟོན་མི་དེ་ཡང་ མི་ཚུ་གི་རྒྱུད་ལུ་ནད་འདི་ མི་ཚོར་སེམས་ཅན་གྱི་ལཱ་ངན་པ་དང་
ཁོང་གིས་ཕུལ་བའི་དམར་མཆོད་ལ་སོགས་པའི་མཆོད་པ་ལུ་རྟོ་ཚུ་ཐུགས་མཉེས་པར་ཁྲོས་རྟེ་ ནད་ལས་བཀྱང་མ་ཨིན་ཟེར་བའི་

སྒྲིབ་བཞུགས་ཀྱི་འཛིན་མ་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཡིན་ཟེར་བཤད་པ་ཡིན་པས།

དེ་ཡང་ མི་ཚུ་གིས་འབྲུང་བ་དང་ཉིན་ཟླ་ལ་སོགས་པའི་ལྷ་ལུ་གསོལ་ཤ་བཏབ་སྟེ། བད་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་ཚུ་རང་བཞིན་ཡིན་མ་ཉམ་གོ་བར་ གདོན་བཅོས་རིམ་འགོ་ཁོ་ན་ལུ་བསྟེན་ཏེ་ཡོད་པ་ཡིན། རི་ཀླན་ལེགས་(D.kuenley) གྱིས་འབད་བ་ཅིན་ འཛམ་བུའི་གླིང་འདི་ཆགས་པའི་བསྐྱང་ལས་རང་འགོ་བ་མི་ཚུ་གིས་ སྒོ་བའི་ལྷ་དང་། ཡུལ་ལྷ་གཉེན་པོ། ས་བདག་ཀྱི་གཉེན་ཚུ་ཡོད་པའི་སྒྲིབ་བཞུགས་སྟེ་སྟོན་ཅུག་ཟེར་ཡིན་མ་པས། ད་རུང་ཁོ་གིས་འབད་བ་ཅིན་ ཅུས་རབ་ལའི་ནང་བསྟན་པ་གཤེན་རབ་ཀྱི་བོན་ཆོས་དེ་དར་བའི་སྐབས་སུ་ དང་ཕུག་ལས་ཡོད་པའི་འཛིན་ཏེན་གྱི་ལྷ་འདི་ཚུ་ཉེ་མ་ག་ཡིན་སྟེ་བཞག་སྟེ་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཁྲུངས་བོན་པོའི་བསྟན་བཅོས་ བད་ལུ་བཀོད་དེ་འདུག་ཟེར་ཡིན་མ་མཚན་ ལུལ་ལས་ཅུས་རབས་བརྒྱད་པའི་ནང་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཉེ་མ་ ང་བཅས་རའི་ལུང་པ་ལུ་འགོ་དང་པ་ཤར་བའི་སྐབས་ གསང་སྔགས་ཀྱི་བདག་པོ་ཚུ་གྲུ་ལ་སོགས་པའི་སྒྱེས་ཆེན་དམ་པ་ཚུ་གིས་ཡང་ ས་བདག་ཀྱི་གཉེན་འདི་ཚུ་དམ་ཆོག་དོ་གིས་འགྲན་དུ་འཁོལ་ཏེ་ ཡུལ་ལྷ་གཉེན་སྲུང་ལ་སོགས་བཀོད་དེ་གནང་ཡོད་པ་ལས་འདི་ཚུ་ལུ་བརྟེན་པའི་གདོན་བཅོས་རིམ་འགོ་ཚུ་ད་རེས་ཀྱི་བར་ན་ཡང་ འབྲུག་གི་ཡུལ་སྒོ་སོ་སོ་ནང་ཚུ་མ་ཉམས་པར་ལག་ལེན་ཐབས་ཏེ་ཡོད་མི་འདི་ཡིན།

ཡིན་རུང་ ཅུས་ཚོད་འདི་ཁ་ལས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་ མི་ཚུ་གིས་ཟས་རིགས་མ་འདུལ་ཚུ་གི་ཕན་པ་དང་གཞོད་པ། མ་གསར་པ་ལུ་མར་ཁུ་ཆོད་མ་སྒྲུགས་ཏེ་ཙུལ་བསྐྱམས་ནིའི་ཐབས་ཤེས་འདི་ཚུ་རིམ་པ་བཞིན་དུ་ཤེས་བཞིན་མ་ལས་ གསོ་དཔལ་གྱི་མང་གཞི་འགོ་ཐོག་བྱུང་མ་མཚན་ལྷག་པར་དུ་ཡང་ དེ་ཁ་ལས་ཚུ་ བད་མེད་པར་བདེ་ཏོག་ཏོ་འབད་སྟོན་ཐབས་ལུ་གཙང་སྒྲིབ་འཕྲོད་བསྟེན་འདི་ཁག་ཆེས་ཡིན་མ་ མི་རིགས་ཀྱི་རྒྱལ་རབ་ནང་འགོ་དང་པ་ཉ་གོ་ཞིན་མ་ལས་སྟོན་བཅོས་དང་རིམ་འགོ་གཉིས་ཀྱི་སྟོལ་དེ་རིམ་པ་བཞིན་དུ་དར་སོང་ཅུག་ གསོ་དཔལ་གྱི་མང་གཞི་ཚུ་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ རིམ་པ་བཞིན་དུ་ ས་དང་རྩི་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་རིགས་དང་དེ་ལས་སྡོད་ཏེ་ཚུ་གིས་ནད་ལུ་ཕན་ཐོག་ཡོད་པ་ཡིན་མ་ ཅུས་རིམ་བཞིན་ཀྱི་ཉམས་སྤྱོད་གིས་ཉམ་མཚན་ རྩི་བཅོ་དང་རང་འབྲུང་ཚུ་ཆོན་གྱིས་ཡང་ནད་གཞི་ལུ་ཕན་ཐོག་སྟེ་གོ་ཅུག་ མ་གཞི་ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་རྩི་བཅོ་དང་ཆ་ཚུ་སྤངས་ནིའི་སྟོལ་དུ་ལྟོའི་བར་ན་ཡང་མ་ཉམས་པ་ཡོད་རུང་ འགོ་དང་པ་བསྟེན་ཚུ་ལ་སོགས་ཀྱི་ ཅུས་ཚོད་གཏན་འཁེལ་སྟེ་ ད་རེས་ཚུ་ཚོད་ཞིབ་འཆོལ་འབད་འབད་མ་ཅིག་གཞི་ཡང་མིན་འདུག་ ཡིན་རུང་གོང་ལུ་ཞུ་མི་རྒྱ་གར་གྱི་གཞི་ཆགས་ཀྱི་ཅུས་ཚོད་དེ་ཁར་ལས་རང་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནང་ལུ་ཡང་མི་གཡུས་ཆགས་ཏེ་ཡོད་པའི་ཁྲུངས་ཚུ་ལུ་ཆ་བཞག་པ་ཅིན་ སྟོལ་འདི་དེ་བསྐྱང་ལས་རང་ཡོད་པ་ཡིན་པས། གཞུ་བ་ཟེར་བ་ཅིན་ ཚུ་ཆོན་སྤངས་སའི་ས་སྒོ་དང་ཚུ་རྩིང་ཚུ་ (Mahenjodaro) ལ་སོགས་པའི་རྒྱ་གར་

གྱི་གཞི་ཆགས་ཀྱི་ས་འོག་ཤུལ་འདི་ཚུ་ནང་ཡོད་པ་གེ་ར་གིས་མཁྱེན་ས་ཅིག་ཡིན། འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་གཉི་གི་སྤྲན་བཅས་ལོ་
རྒྱུ་ཚུ་བཟླ་རུང་ མ་གཞི་ང་བཅས་རའི་ སྤྲན་བཅས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་བཟུམ་སྟེ་ བད་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་གདོན་དང་། དེའི་བཅས་
ཐབས་ཡང་གདོན་བཅས་རིམ་འགོ་ལས་འགོ་བཙུགས་པ་ཡིན་མ་པས། ཡིན་རུང་ ལུ་བཙུགས་རྒྱལ་ཁབ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་
མང་ཤོས་ཅིག་ནང་ རུས་རབས་ལས་རུས་བརྒྱད་དེ་གདོན་རྒྱང་མ་ཅིག་གི་ནད་སྦྱིད་པའི་སྤང་བ་དེ་ཡོད་ཏེ་ རིམ་པ་བཞིན་རུ་
དེང་སང་བྱབ་སྟེལ་ཆེ་བའི་སྤྲན་བཅས་ཀྱི་ལུགས་འདི་བྱུང་ཡོད་པ་དང་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ཡང་ རུས་རབས་༥་པ་དང་
༧་པ་དེ་ཅིག་ཁར་བསམ་དཔྱད་ཀྱི་སྒྲུབ་བཅུ་རིམ་པ་བཞིན་རུ་བྱུང་ལུག།

མཇུག་བསྟུན།

འདི་བསྐྱང་ང་བཅས་རའི་ལུང་པ་ལུ་ཡི་གུའི་སྟོལ་མ་བྱུང་ནི་དེ་གིས་ རུས་ཚོད་དེ་ཁར་གྱི་ཡིག་ཆ་རྟིང་མ་ཐོབ་ཚུགས་པ་ལུ་ཁག་
ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ གོང་ལུ་ཞུ་མི་ལོ་རྒྱུ་ཚུ་དང་ཕྱག་ལས་ཡོད་པའི་ཅ་རྟིང་དང་། རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མཁས་མཆོག་ཚུ་གིས་ལོ་མང་
རབ་ཀྱི་རིང་ལུ་ཞིབ་འཆོལ་འབད་ཡོད་པའི་གྲུབ་འབྲས། ལམ་ལུགས་སྟོལ་དང་ དེ་ལས་བྱིམ་ཆང་རྒྱལ་ཁབ་དཔེར་ན་ རྒྱ་གར་
གྱི་ཡིག་ཆ་རྟིང་མ་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་ཏེ་རུས་རབས་ཀྱི་ཉེ་མ་འབྲུག་ལུགས་སྤྲན་བཅས་རིམ་འགོ་བྱུང་རྒྱལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྟུས་
ཅིག་ཞུ་མི་འདི་ལུ་འཛོལ་བ་རེ་འཐོན་ཆོ་ཐུགས་ཀྱི་བཟོད་པ་བཞེས་གནང་ཟེར་ཞུ་ནི་ཡིན།